

Møte torsdag den 24. oktober kl. 12.25

President: Å g o t V a l l e

D a g s o r d e n (nr. 2):

1. Innstilling frå kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen om lov om folkehøyskoler (folkehøyskoleloven) (Innst. O. nr. 85 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 79 (2001-2002))
2. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond (Innst. O. nr. 2 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 97 (2001-2002))
3. Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) (Innst. O. nr. 1 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 91 (2001-2002))
4. Referat

Statsråd Kristin Clemet overbrakte 4 kgl. proposisjoner (se under Referat).

S a k n r . 1

Innstilling frå kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen om lov om folkehøyskoler (folkehøyskoleloven) (Innst. O. nr. 85 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 79 (2001-2002))

Trine Skei Grande (V) (ordfører for saken): Først har jeg noen innledende bemerkninger som sakens ordfører. Grunnen til at Regjeringa valgte å legge fram et nytt lovforslag på bakgrunn av en NOU, er for det første at vi har hatt Reform 94, som har endret strukturen på den videregående utdanninga, vi har fått en tiårig grunnskole, vi har hatt kompetansereformen, og vi har også valgt å gi ekstra poeng for folkehøyskole.

Lovforslaget bygger på NOU 2001:16 «Frihet til mangfold». Jeg er veldig glad for den brede enigheten vi har fått i komiteen bak det forslaget som nå foreligger. Sjøl ideologiinnledningen, om hvorfor vi ønsker at folkehøyskolene skal være der, er det bred enighet om. Det er bare Fremskrittspartiet som har hoppet av ved noen av avsnittene. Også når det gjelder tildelingskriterier, er det bred enighet om at vi skal satse på objektive kriterier. Jeg velger å sitere noen setninger fra innstillinga:

«På grunn av endringer i kostnadssamansettinga vil det ikkje vere rimeleg å ha ei fast vektning av dei tre komponentane som skal inngå i tilskottet. Fleirtalet meiner at ein ved fastsetting av tilskottet og fordeling på dei tre variablane må ta utgangspunkt i kostnadsstrukturen i folkehøgskolen. Årleg justering må finne stad på grunnlag av elevtalsutvikling og generell kostnadsutvikling.»

Det er viktig at folkehøyskolene kan bygge på andre verdier, utvidede mål for elevene, en annerledes tilnær-

ming, men at de også kan sørge for å ha en god utdanning, med kvalifiserte lærere. Derfor er jeg glad for at flertallet i komiteen også ønsker at vi skal ha kvalifikasjonskrav til lærerne. Det er viktig at folkehøyskoler ikke skal bli B-skoler, med B-lærere. Folkehøyskolene bør heller kanskje bli en oase for lærere som har lyst til å jobbe på andre måter, og utvikle andre arbeidsmetoder. Det er viktig, når vi nå skal reformere resten av skolesystemet, at vi har et skoleslag der det går an å tenke annerledes, der det går an å finne nye arbeidsmåter, og der det går an for lærere å teste ut nye måter å undervise ungdom på.

Jeg er glad for at vi har en bred enighet om arbeidsmiljøet på skolen i forhold til elever, og at vi fant en enighet i forhold til elevdemokrati, som jo folkehøyskolene har lang tradisjon på, men der vi også er så åpne at det er mulig å finne andre deltakerformer enn bare én. Jeg tror at en skole der mye av pedagogikken bygger på at elevene skal bo på skolen, også setter andre krav til elevdemokrati enn når man bare møter opp noen timer pr. dag.

Så har vi drøftet lenge den nasjonale og den lokale forutsigbarhet i tildelingsstøtten – vi har behov for både en nasjonal forutsigbarhet og en lokal forutsigbarhet. Det jobbet komiteen lenge med, for å se om det går an å finne telledato som gir stabilitet og forutsigbarhet, men også stimuli til å holde på elevene så lenge som mulig.

Så har jeg noen bemerkninger som Venstre-representant i komiteen. Som Venstre-representant blir man litt ekstra varm om hjertet når man skal jobbe med folkehøyskolene, for vi har et parti som har vokst opp tett sammen med folkeopplysningstradisjonen og folkehøyskolene. Og det er mye bra Venstre-politikk opp gjennom tidene som er skapt i en matsal på en folkehøyskole. Jeg syns det er ekstra fint at vi kan diskutere folkehøyskoleloven på FN-dagen, for det er klart at folkehøyskolene har gjort en stor innsats på det internasjonale området og på integreringsområdet, som gjør det spesielt å diskutere det på en FN-dag. Likevel er kanskje noe av det viktigste med hensyn til folkehøyskolene som kulturbærer knyttet til folkekulturen og til den nasjonale identiteten. Men de gir også muligheten til å utvikle nye fag, for vi ser i dag at vi i det vanlige skolesystemet har en del fag som egentlig har blitt skapt på folkehøyskoler av kreative folkehøyskolelærere sammen med kreative elever. Dette er egentlig et skoleslag som gjør Venstre-slagordet «Mennesket i sentrum» om til sitt, med «Eleven i sentrum». For det er snakk om å vokse, om å bli voksen, om å klare seg uten mor, om å dele rom med en venn, kanskje for første gang få en ordentlig kjæreste eller for første gang å få en ordentlig kjærlighetssorg. Jeg tror at vi her har et skoleslag som gir mange ungdommer en ballast som de har svært mye bruk for når de senere skal ut i livet.

Eva M. Nielsen (A): La oss innledningsvis være enige om at folkehøyskolene er en vidunderlig oppfinnelse. Jeg kan slutte meg fullt ut til saksordføreren hyllest til folkehøyskolen og si at også vi i Arbeiderpartiet har et varmt bankende hjerte for det skoleslaget, først og fremst

fordi det er et frikvarter. Folkehøgskolen gir et frikvarter til unge som er på søken etter de riktige valgene i livet, men er også et påfyll for voksne som i ulike faser kan trenge det underveis.

For Arbeiderpartiet er det viktig at folkehøgskolen fortsatt skal være kulturbærer, samtidig som den frilynte folkehøgskolebevegelsens idealer bringes med videre. Vi har sett at mange folkehøgskoler har modernisert seg de siste ti årene, og vi ser at antall studenter og antall elever øker. Også bredden i valgene innenfor folkehøgskolene har blitt atskillig større. Vi gleder oss over at flere unge velger et slikt frikvarter i livet, og at mange voksne også synes at det er flott.

Den loven som vi vedtar i dag, er etter min mening et skritt på veien for å gjøre skolene mer uavhengige. De står i en friere stilling etter dagens vedtak enn de har gjort tidligere. Men en slik frikobling trenger ikke alltid bare å være av det gode. Arbeiderpartiet ønsker i den sammenheng, sammen med SV, at departementet skal utpeke en representant til folkehøgskolenes styrer, ikke bare fordi skolen nå skal drives bare med statlige midler og få statlige driftstilskudd, men like mye for at det offentlige skal ha en ambassadør i folkehøgskolesystemet. Vi tror det er viktig at man har med flere enn dem som hører til i skolens innerste krets, at man fra utsida kan komme inn i styrene og ha kunnskap om drift av høyskolene, og, som jeg sa, være ambassadør for høyskolene inn i det offentlige systemet. Den muligheten taper vi med det vedtaket som gjøres i dag, og det beklager jeg. Vårt anliggende har også vært at man skal føre et godt tilsyn med hvordan man bruker offentlige midler. Men det viktigste for oss er egentlig at folkehøgskolene fortjener at noen har kunnskap om dem, og at disse kan være ambassadører ute. Jeg tror folkehøgskolen taper på den nye ordningen i lengden.

Så ønsker jeg å ta en liten visitt innom revidert nasjonalbudsjett for 2002. Der ble det gjort et vedtak om at studentene ved folkehøgskolene skal ha den samme årlige utdanningsstøtten som andre studenter, altså ingen avkorting. Flertallet har videre lagt til grunn at det skal gjelde fra 1. januar 2003, og dermed få virkning fra andre halvdel av skoleåret 2002-2003. Men Regjeringen har i sitt budsjettforslag for 2003 elegant oversett et flertallsvedtak og lagt inn at endringen først skal kunne bli gjort gjeldende fra høsten 2003. Det ønsker vi å komme tilbake til ved årets budsjettbehandling.

Jan Olav Olsen (H): Det er, som tidligere sagt, stor enighet i komiteen om Regjeringens forslag til ny lov om folkehøgskoler, og det er svært gledelig. Lovforslaget betyr en forenkling og samordning som vil gi skolene stor grad av frihet, og der økt ansvar legges til skolene og til skoleeierne.

Forslaget legger opp til en tilskuddsmodell som i størst mulig grad legger objektive kriterier til grunn. Forenkling og forutsigbarhet er svært viktig for skolene, og denne modellen vil etter min mening sikre begge deler. Tilskuddet vil etter modellen bestå av tre elementer: basistilskudd, tilskudd pr. elev og tilskudd til husleie. Tilskudd pr. elev vil

utgjøre en vesentlig del av det samlede tilskudd. Skal en få den nødvendige forutsigbarhet, er det nødvendig at det elevtallet skolen har på et tidlig tidspunkt etter skolestart, legges til grunn. Telledatoen for elever som utløser tilskudd, bør settes slik at skolene ikke mister inntekter samtidig som de beholder utgifter. Høyre er med i flertallsmerknaden fra komiteen som sier at «det elevtalet ein legg til grunn for finansieringa, vert å rekne ut frå det elevtalet skolen har på eit tidleg tidspunkt etter skolestart». Jeg vil gjerne få lov til å vektlegge ordet «tidleg».

Etter min mening representerer folkehøgskolene en viktig del av helheten i norsk skole. Tidligere talere har kommet med ikke bare sin, men partiets kjærlighet til folkehøgskolen. Jeg kan gjerne gjenta den kjærligheten på vegne av både meg selv og mitt parti, selv om vi ikke pleier å være så blomstrende i våre uttalelser. Det er ikke mye i min oppvekst jeg beklager, men at jeg ikke fikk et år på folkehøgskole, beklager jeg, særlig etter å ha sett den utvikling min egen sønn hadde i det folkehøgskoleåret som han nettopp har avsluttet.

Skolene gir et verdifullt tilbud, og jeg vet at den utvikling mange ungdommer får gjennom et folkehøgskoleår, ikke kan vurderes høyt nok. Modning, faglig utvikling, økt sosial kompetanse og egenutvikling i videste forstand er begreper som viser folkehøgskolens verdi for den enkelte ungdom. Folkehøgskolene representerer også en bredde i tradisjon, kultur, ideologi og innhold som det er av stor verdi å opprettholde. Utallige er de som ser tilbake på et år på folkehøgskole med glede og begeistring. Vennskap og sosiale bånd knyttes for resten av livet.

Nettopp derfor er det viktig å gi skolene forutsigbarhet i forhold til tilskudd, forenkling i forhold til prosedyrer og klare rammebetingelser i forhold til organisering og kvalifikasjonskrav. Dette oppfylles gjennom de vedtak Odelstinget forhåpentligvis vil fatte i denne saken.

Jeg har også merket meg at folkehøgskoleorganisasjonene er vel fornøyd med lovutkastet slik det nå foreligger. Det tyder på at Regjeringen har truffet i forhold til sine intensjoner om forenkling og forutsigbarhet, og at det har vært en god dialog med folkehøgskolenes organisasjoner i denne saken. Jeg forutsetter at denne dialog vil fortsette også i framtida for å ivareta skolenes behov på en best mulig måte – også dialog i forhold til behov som ligger utenfor selve loven.

Større ansvar betyr også større ansvar for utvikling og kvalitetssikring. Skolene skal ha prosedyrer for selvevaluering og kvalitetsutvikling som sikrer medvirkning fra både tilsatte og elever. Fra Høyres side vil vi vektlegge den frihet og det ansvar som gjennom den nye loven legges til skolene. Vi mener at det sikrer en positiv utvikling for skolene, der de verdifulle tradisjonene sikres i en videre kvalitetsutvikling, og der skolene kan utvikle sine fortrinn og sine egne kvaliteter. Jeg er som sagt overbevist om at skoleslaget virkelig er et verdifullt tilbud, og jeg er svært glad for at loven, som vil bli vedtatt nesten enstemmig, vil sikre det tilbudet også i framtida.

Harald Espelund (FrP): Foregående taler uttrykte en liten beklagelse over at han ikke hadde fått oppleve

hvordan det var å gå på en folkehøyskole. Når man hører Venstres beskrivelse av de realitetene man kanskje opplever der, forstår man at man kanskje har gått glipp av noe. Men som vi ser av det som står i papirene, er det jo ikke for sent. Man kan på sine litt eldre dager søke opp-tak. Jeg vil tro at representanten som var oppe her før meg, ville kunne komme inn og kanskje oppleve litt av de utfordringer det er å gå på en folkehøyskole.

Det er stor enighet i det politiske miljø om at folkehøyskoler er en positiv ting å kunne ha med seg. Fremskrittspartiet har noen egne merknader i saken, og vi har også noen forslag til endringer i loven. Jeg får benytte anledningen, mens jeg husker det, til å ta opp våre forslag her, slik at de blir stemt over.

Det er mye vi kan slutte oss til, og jeg har da lyst til spesielt å ta for meg det som Fremskrittspartiet har litt betenkeligheter med. Det står øverst på side 4 i den innstillingen vi har foran oss i dag:

«Fleirtallet merkar seg også at som ein konsekvens av at eleven har rett til å få dokumentert realkompetansen sin, blir den einskilde folkehøgskolen pålagt å utarbeide ein slik dokumentasjon».

Fremskrittspartiet synes at skolen bør, for rett og slett å følge opp det som står i dette punktet, ikke være karakterfri, men ha en særskilt bedømmelse. Vi vet at når vi har tilegnet oss realkompetanse, må det dokumenteres i omtrent alle sammenhenger i fortsettelsen. Vi synes at det også må gjelde folkehøgskolene.

Vi vet at skolene i dag bygger på lov av 1984, og at forslaget her går ut på å forenkle, gjøre dette litt mer forutsigbart og også avklare uklarheter som kanskje lå i den foregående loven. Dette er selvsagt vi i Fremskrittspartiet veldig glad for.

Vi mener det må være en fri etablering basert på nasjonale godkjenningkriterier. Vi mener også at folkehøgskolene må ha en pedagogisk frihet. Der vil vi faktisk gå en liten grad lenger enn det som vi mener de andre partier gjør, ved at skolene skal ha større frihet til å tilsette egne lærerkrefter, kanskje uten den spesielle kompetanse og det kompetansenivå som man ser i undervisningen i dag. Elevene må ha krav om realkompetanse i det de har lagt ned av arbeid.

Vi mener at tilskuddet til skolene skal baseres på to elementer, basistilskuddet og tilskuddet pr. elev. Vi mener at dette bør settes så høyt at det dekker, og gir en forutsigbar situasjon for de skolene dette gjelder.

Vi mener også at styret skal selv velge den pedagogiske og administrative ledelsesformen, og det har vi lagt inn i det forslag som vi har fremmet. Vi har også forslag til § 6 Forskrifter, om at departementet kan gi nærmere forskrifter om kursordning, internat og kontroll.

Jeg tror det var det vesentlige.

Presidenten: Harald Espelund har tatt opp de forslag han refererte til.

Rolf Reikvam (SV) (komiteens leder): Folkehøgskolene er en fargeklatt i vårt utdanningssystem. Resten av utdanningssystemet vårt, fra grunnskolen til videregående

skole og opp til høyere utdanning, står i en mer akademisk utdanningstradisjon, der akademias inndeling i fag er det som danner grunnlaget for en stor del av virksomheten.

Folkehøgskolen står i folkeopplysningstradisjonen. Det innebærer at den nærmer seg den enkelte elev på en litt annen måte enn det som resten av utdanningssystemet vårt gjør. Folkehøgskolen tar utgangspunkt i elevenes erfaring, elevenes kunnskap, og ut fra det starter de med et læringsarbeid. Det er en viktig tradisjon. Dette er også en tradisjon som på mange måter har hatt en vekselvirkning innover mot resten av utdanningssystemet vårt. Resten av utdanningssystemet vårt har nok hentet inspirasjon og ideer fra den pedagogikk som har vært utviklet rundt om på våre folkehøgskoler.

Den loven vi i dag vedtar, sikrer framtiden til folkehøgskolene våre. Den slår fast en del viktige prinsipper. Den slår fast prinsippet om at undervisningen skal være gratis. Elevene betaler for oppholdet, men undervisningen ved folkehøgskolene skal fortsatt være gratis. Det er viktig å understreke. Det er rom for å etablere nye skoler innenfor de rammene som vedtas, og det er også et viktig prinsipp. Så vedtar vi i dag en ny finansieringsordning der folkehøgskolene får støtte på bakgrunn av tre variabler. Alt dette er viktig for å sikre folkehøgskolenes framtid. Dessuten legger vi inn en helhetlig finansiering. Det betyr at staten finansierer dette i sin helhet. En sjettedel blir ikke kanalisert gjennom fylkeskommunene, slik som tradisjonen til nå har vært. Jeg tror at det er en forbedring. Det som kan være uheldig, er at vi mister et visst fylkeskommunalt engasjement ved at en del av midlene går gjennom fylkeskommunen. Men jeg tror at totalt sett vil dette være en styrke for folkehøgskolene.

I forhold til Regjeringens opplegg gjør flertallet noen få justeringer. For det første har vi tatt vare på elevenes medvirkning på en litt annen måte, på en litt bedre måte enn det som Regjeringen hadde i sitt opprinnelige forslag, ved at det fortsatt skal være et elevråd. Så én ting til – og det er viktig – vi ber Regjeringen komme tilbake med egne arbeidsmiljøbestemmelser også for folkehøgskoleelevene. Dette er noe vi har holdt på med, først i forhold til studentene i universitets- og høyskolesektoren. Vi har nå til behandling en endring av opplæringsloven for grunnskolen og videregående skole. Det er viktig at vi får fullført dette ved å sikre tilsvarende bestemmelser i folkehøgskoleopplæringen. Jeg regner med at Regjeringen vil komme tilbake med dette om ikke altfor lenge. Så presiserer vi innledningsvis at folkehøgskolen skal være eksamensfri. Den er det alternativet som den skal være gjennom dette systemet.

Jeg tror at med det vi nå gjør, er framtiden til folkehøgskolen lagt i hendene på folkehøgskolene våre. Det er opp til dem hva som skal skje med folkehøgskolene i årene framover. Om jeg skal gi råd til folkehøgskolene, vet jeg ikke. Jeg tror likevel jeg vil prøve meg med et lite råd til folkehøgskolene for årene framover. Jeg tror det er veldig viktig, hvis folkehøgskolen skal overleve som den fargeklatten den har vært og er, at de tar vare på den tradisjonen de står i, og ikke ser det som viktig tilpasse seg det som skjer i resten av utdanningssamfunnet vårt, der vi er opptatt av kompetanse, der vi er opptatt av vektall, der vi er

opptatt av utbytte i forhold til en del målbare ting. Folkehøyskolen har jo hatt et dilemma. De har ønsket ekstrapoeng for dette ene året. Det er en måte å nærme seg og prøve å definere seg inn i en litt mer matnyttig sammenheng på, målt i forhold til de tradisjonelle utdanningssystemene for øvrig. Jeg tror ikke at det er fornuftig. Jeg tror det mest fornuftige i årene framover er at folkehøyskolene rendyrker det de er gode på, rendyrker sin egenart og den tradisjonen de står i. Hvis de gjør det, føler jeg meg ganske sikker på at folkehøyskolene vil ha mange år framover. Og ikke bare det, jeg er ganske sikker på at det vil vokse fram nye, spennende folkehøyskoler.

Arne Lyngstad (KrF): Folkehøyskolen er et skoleslag med rike tradisjoner. Her legges det stor vekt på den menneskelige og sosiale utvikling, og man har et bredt læringsbegrep. I Kristelig Folkeparti ser vi på folkehøyskolen som et verdifullt tilbud som fyller et behov i vårt utdanningssamfunn. Her får elever og voksne mulighet til et år med egenutvikling i bred forstand, og på egne premisser.

Men det har ikke vært noen trygg økonomisk situasjon for folkehøyskolene. Kristelig Folkeparti har kjempet for en slik trygghet, både når det gjelder drift, studiefinansiering og verdsetting. Det vil vi fortsette med. Jeg vil bare få lov til å replisere i forhold til siste taler at også Kristelig Folkeparti vil kjempe for studiepoeng til denne, fordi det er i tråd med det brede kompetansebegrepet som folkehøyskolen bygger på.

Dagens lovrevisjon har vært ønsket i folkehøyskolen. Kristelig Folkeparti er tilfreds med at Regjeringen har lagt vekt på folkehøyskolens egne ønsker, og at disse nå følges opp av flertallet i Odelstinget. Jeg mener at loven legger vekt på å vise respekt for folkehøyskolens egenart, og loven gir en trygghet for finansieringen av driften ved skolene. Finansieringssystemet er forutsigbart, og det legger opp til samarbeid mellom departementet og folkehøyskolene.

Loven alene kan ikke berge elevsøkningen til skolene. Den vil derfor variere. I en slik situasjon er det rett at elevtall i tilskuddssystemet blir sett på over tre år, altså over flere år. Likevel må skolene få lov til å vokse. Derfor må systemet være dynamisk og ikke hindre skolene i å utvikle seg. Hvis skolene kommer med skoletilbud som fanger elevene over tid, må også ressurser kanaliseres dit. Her må departementet være i dialog med skolene, og skolene må akseptere en slik dynamikk.

Kristelig Folkeparti er videre tilfreds med at flertallet i innstillingen ønsker å understreke kvalitetskravene til lærerne, samtidig som det skal tas hensyn til de spesielle behov skolene kan ha. Vi er også tilfredse med understrekningen av og ønsket om å lovfeste krav til et forsvarlig arbeidsmiljø, og at elevdemokratiet tydeliggjøres i loven. Vi er også glade for at det er et bredt flertall bak dagens innstilling, og vi støtter innstillingen fra komiteen. I en tid da man legger vekt på mangfold og elevenes valgfrihet i utdanningspolitikken, tror jeg at folkehøyskolene er tryggere som skoletilbud enn på lang tid.

Kent Inge Stenberg Ryen (Sp): Først vil jeg på vegne av Senterpartiets komiteemedlem få takke saksordfører Trine Skei Grande for et aktivt og godt arbeid som saksordfører.

Innleggene hittil har tydeliggjort at det ikke er stor uenighet i Innst. O. nr. 85 for 2001-2002 om lov om folkehøyskoler. Det er bra, og det sier også noe om at det er en felles oppfatning at folkehøyskolene har opparbeidet seg et renommé som et viktig skoleslag i utdanningssystemet vårt.

Folkehøyskolen er en annerledes skole, fri for eksamen, hvor elevene får et modningsår med mulighet for faglig utvikling. Ikke minst er det sosiale aspektet viktig. Derfor slår loven fast at folkehøyskolen skal ha internat som en integrert del av læringsprogrammet.

Folkehøyskolene representerer også et mangfold. For Senterpartiet har det vært viktig å sikre dette mangfoldet, ved å gi styret ved den enkelte skole frihet til å fastsette de råd og organ ved skolen som er nødvendige for å sikre demokratiske rettigheter og en forsvarlig drift. Men én viktig endring er gjort i forhold til odelstingsproposisjonen når det gjelder styrer og råd. En samlet komite går nemlig inn for å lovfeste at hver skole skal ha et elevråd. Regjeringen la opp til at dette skulle være valgfritt. Senterpartiet mener det er viktig å lovfeste elevråd. Det gir elevrådsarbeidet status og rammer, og fremmer elevinnflytelse og demokrati.

Komiteen støtter videre Regjeringens forslag til finansieringsmodell for folkehøyskoler med basistilskudd, elevtilskudd og husleietilskudd. Senterpartiet har vært opptatt av å sikre folkehøyskolene finansiell forutsigbarhet. Folkehøyskolerådet har påpekt det urimelige i å ha to toldedager for elevtilskudd. Komiteens flertall har derfor uttalt klart og tydelig at forutsigbarhet er nødvendig, og at toldedagen for elevtilskudd derfor skal skje på et tidlig tidspunkt etter skolestart.

Folkehøyskolemiljøet har uttalt at de er godt fornøyd med lovforslaget slik det nå foreligger til behandling, og det er bra.

Jeg vil til slutt vise til flertallsmerknaden fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og representanten Simonsen om at årlig utdanningsstøtte til folkehøyskolestudenter skal være som for andre studenter, uten avkortning for eventuell forskjell i lengden på studieåret. Flertallet legger til grunn at dette skal gjelde fra 1. januar 2003.

Statsråd Kristin Clemet: Selv om det tydeligvis er bred enighet om denne loven, og hyllesten til folkehøyskolen har vært både sterk og tverrpolitisk her i dag, vil jeg gjerne knytte noen få bemerkninger til saken. Å vedta et nytt juridisk og økonomisk rammeverk for folkehøyskolen skjer nemlig ikke så ofte, og slik sett er det en viktig begivenhet.

Folkehøyskolen fikk sin første lov i 1949, og den ble avløst i 1984 av den loven som gjelder i dag. Nå vedtar vi altså en ny lov, som vil tre i kraft fra 1. januar 2003.

Komiteens innstilling og den debatten som har vært her i dag, viser at det er stor oppslutning om folkehøyskolen og et felles ønske om å bevare skolen som et ver-

difullt og særegent supplement til det offentlige skole-systemet. Det er gledelig å konstatere at det er så stor enighet om at folkehøyskolens formål som et eksamensfritt supplement er å fremme allmenndanning og folkeopplysning. Dette er et ansvar som påhviler den enkelte folkehøyskole og selve folkehøyskolebevegelsen.

Den nye loven er en tilskuddslov som skal legge den økonomiske og formelle ramme til rette for muligheten til å etablere folkehøyskoler når grunnleggende kriterier er oppfylt og det finnes budsjettmessig dekning. Det er skolene selv og skoleslaget som må være ideologibærere og sikre den nødvendige kvalitetsutvikling. Intensjonen med det nye rammeverket er å skape et forvaltningsgrunnlag som gir den nødvendige sikkerhet for både tilskuddsyter og tilskuddsmottaker, og tilstrekkelig frihet for den enkelte skole.

Når friheten for skolene blir større, blir også ansvaret større. En konsekvens av dette er bl.a. utviklingen av det spesielle tilsynsmannsambetet for folkehøyskolen. Loven legger inn som et tilskuddskriterium at skolene selv utvikler tilfredsstillende prosedyrer for selvevaluering som er offentlig tilgjengelige, og som kan gi grunnlag for departementets forvaltningsmessige tilsyn.

Folkehøyskolen er ikke bare et frirom i et utdanningsløp med spesielle utfordringer og muligheter for personlig utvikling og vekst. Den er også en arena for pedagogiske brytninger og nytenkning, og den bør etter min mening være et skoleslag hvis erfaringer kan komme hele det pedagogiske landskapet i norsk utdanning til gode.

De få og beskjedne endringsforslag innstillingen representerer i forhold til lovforslaget, tar jeg til etterretning og ser som uproblematiske, og jeg har også merket meg at innstillingen inneholder noen føringer for det forskriftsarbeidet som departementet er i gang med, og som skal gjennomføres, slik at lov og forskrift kan tre i kraft samtidig. Disse føringene vil bli en del av departementets vurderingsgrunnlag når den endelige forskriften skal utformes.

Jeg har også sett at innstillingen tar opp spørsmålet om studiefinansiering i ti måneder for folkehøyskoleelever. Regjeringen har som kjent i sitt budsjettforslag lagt til grunn at dette skal gjelde for skoleåret 2003-2004. Skal dette endres, må det, slik jeg forstod at også angjeldende parti var oppmerksom på, være en del av de budsjettspørsmål som må behandles i forbindelse med St.prp. nr. 1.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rolf Reikvam (SV): Det er jo bra at statsråden minner oss på budsjettarbeidet og det ansvaret vi har der, og at vi gjør riktige ting i forhold til det.

Jeg vil gi ros til statsråden for at hun understreket så sterkt at det pedagogiske utviklingsarbeidet som foregår i folkehøyskolene, må komme hele vårt utdanningssystem til gode. Det var noe som jeg også var opptatt av i mitt innlegg. Jeg har nok en sterk følelse av at det i stor grad har foregått utveksling av pedagogiske ideer, fra folkehøyskolen til resten av utdanningssystemet og forhåpentligvis litt andre veien.

Men det som jeg egentlig ville ha statsråden til å kommentere og kanskje reflektere litt rundt, er to forhold. For det første går det på dette med trygghet for finansieringen og det som komiteen har sagt om at telledato må være ganske nært etter skolestart. Jeg går ut fra at statsråden har sett hva komiteen har skrevet, og at statsråden eventuelt også har noen kommentarer til akkurat hvordan hun vil forholde seg til den biten. I og med at komiteen er så klar på dette, er det ikke snakk om mange måneder etter skolestart, det må være ganske nært opptil, nettopp for å påvirke institusjonene til å jobbe med å beholde elever og dessuten få den sikkerhet som ligger i det.

Så én ting til, dette med elevtallsutviklingen. Vi ser at en del skoler får dårlig søkning, mens andre har større søkning. Da er det viktig – og det er komiteen inne på – at skoler som har ledig kapasitet og har søkere, eventuelt kan få øke sin kapasitet på grunn av at det er lavere søkning ved andre skoler, slik at vi klarer å holde den fleksibiliteten i systemet. Det er komiteen opptatt av, og jeg vil gjerne at statsråden reflekterer over og kommenterer det.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg kan bekrefte at jeg er opptatt av erfaringsspredning når det gjelder godt pedagogisk arbeid. Jeg er vel blant dem som mener at vi politikere ikke alltid er de beste til å bestemme hva som er gode pedagogiske metoder, men at god erfaringsspredning mellom skoler og skoleslag er positivt.

Når det gjelder dette med elevtelling, får jeg bemerke følgende: Det elevtallet som legges til grunn for tilskuddsberegning for hovedkurset, registreres i dag den 1. oktober og 1. februar. I tidligere forskrift var ordningen slik at de som var elever de tre første ukene, ble regnet som elever hele året selv om de sluttet før tre uker var gått, eller senere. Dette var naturligvis en svært gunstig ordning som gjorde risikoen med å ta opp elever som kanskje ikke kom til å fullføre, langt mindre enn den er blitt med nåværende ordning.

Det er ikke så urimelig at folkehøyskolene selv ønsker den gamle ordningen tilbake, men jeg syns det har vært noe uklart om det er dette komiteflertallet også mener i forhold til det som står i innstillingen. Personlig kan jeg ikke tilrå at en går tilbake til den gamle ordningen. Jeg finner prinsippet med to telledatoer mest naturlig. Det gir også skolene mulighet til å telle med elever som begynner etter første tellingsdato.

Rolf Reikvam (SV): For det første håper jeg at statsråden vil reflektere litt rundt det andre spørsmålet mitt, det som går på lav søknad til enkeltskoler og ledig kapasitet ved skoler, som gjør at de eventuelt kan ta opp flere elever, at det må være så pass mye fleksibilitet i systemet at vi kan få det til på en god og smidig måte, slik jeg oppfatter at komiteen prøver å antyde i en merknad. Jeg ber om at statsråden reflekterer litt rundt det.

Så til hvilken dato som skal legges til grunn når en skal telle elevene som grunnlag for tilskuddet. Jeg oppfattet vel statsråden slik at hun nå antyder at det er dagens ordning som skal gjelde, med to telletidspunkt – den 1. oktober og 1. februar. Slik komiteen har formulert seg,

føler jeg nok at den er veldig opptatt av at datoen skal ligge ganske nær skolestart, nettopp for å sikre den forutsigbarheten som ligger i dette. Det er veldig viktig at skolene har økonomisk forutsigbarhet ut et år. Jeg skulle nok ønske at statsråden ikke var så klar på at hun vil opprettholde dagens ordning, for jeg føler nok at det ikke er det komiteen prøver å antyde gjennom sine formuleringer. Jeg vil som sagt be statsråden enda en gang vurdere og reflektere litt rundt dette.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg vet ikke om jeg kan by på så veldig mye mer refleksjon. Det står i innstillingen at

«det elevtalet ein legg til grunn for finansieringa, vert å rekne ut frå det elevtalet skolen har på eit tidleg tidspunkt etter skolestart».

Jeg syns det har vært litt uklart hva det egentlig betyr, men jeg har i hvert fall i mitt forrige svar gitt uttrykk for hva jeg syns er riktig å gjøre. Hvis vi skal diskutere det videre, tror jeg nesten vi må komme tilbake til hva som har vært komiteens ønske. Men jeg tror det er riktig å holde fast ved prinsippet med to telledatoer. Det er mest naturlig, og det gir også skolen en mulighet til å telle med elever som begynner etter første tellingsdato.

Jeg har ikke ytterligere refleksjon til det nå.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Trine Skei Grande (V): Jeg syns det har vært en fin runde. Jeg syns det er betryggende å høre at Fremskrittspartiet snakker så positivt om folkehøyskolene, og det er godt å høre at Arbeiderpartiet har fjernet seg langt fra de «herneske» budsjetter, som ikke akkurat hadde et godt øye til folkehøyskolene. Så jeg tror vi nå snakker om et nytt begrep, nemlig bred politisk kjærlighet til et skoleslag som har blitt framhevet her i dag.

Men det var en bemerkning jeg glemte i innlegget mitt, og det var rart jeg glemte det, for jeg har irritert meg over det helt siden loven kom. Jeg syns det er veldig dumt at loven er på bokmål når vi vet hvor mange av skolene som bruker nynorsk. Jeg håper at departementet tar innover seg at saksordføreren har valgt å la hele innstillingen fra komiteen være på nynorsk. Så ved neste korsvei håper jeg at man tar innover seg den målformen som skoleslaget faktisk bruker for det meste.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 15)

S a k n r . 2

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond (Innst. O. nr. 2 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 97 (2001-2002))

Jan Koløy (FrP) (ordfører for saken): Regjeringen har gjennom sitt forslag til endringer i lov om Opplysningsvesenets fond fulgt opp intensjonene fra behandlingen av budsjettet for 2002 om å inflasjonsjustere grunnkapitalen i fondet.

Flertallet i komiteen, bestående av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og representanten Simonsen, støtter Regjeringens forslag om at avkastningen av fondet først og fremst skal brukes til inflasjonssikring ved siden av å dekke fondets utgifter. I tillegg skal det bygges opp et bufferfond som skal sikre inflasjonsjusteringer og betaling av fondets utgifter. Dette bufferfondet må etter hvert ha et nivå som gir stabilitet ved svikt i finansieringsinntektene. Oppbyggingen av dette bufferfondet skal prioriteres i årene som kommer. Tilskudd til kirkelige formål skal ikke gis før overskuddet er opptjent.

Komiteen legger til grunn at forvaltningen av Opplysningsvesenets fond skal være profesjonell. Komiteens mindretall, Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at en inflasjonsjustering av fondet vil redusere den framtidige handlefrihet for Kirken. Dette kan etter mindretallets mening føre til store svingninger i størrelse på beløp som går til kirkelig aktivitet. Mindretallet er opptatt av at Stortinget fortsatt skal vurdere hvor mye av avkastningen av fondet som skal benyttes hvert år på fritt grunnlag.

Fremskrittspartiet synes det er svært gledelig at vårt gamle forslag om at avkastningen av Opplysningsvesenets fond inflasjonsjusteres, og at opprettelsen av et bufferfond knyttet til fondet endelig får flertall. Vi ser at Fremskrittspartiets forslag i sak etter sak og på område etter område får flertall bare vi er tilstrekkelig tålmodige og venter noen år på resten av partiene.

Fremskrittspartiet ønsker at avkastning utover det som er nødvendig for å gi inflasjonssikring og oppbygging av bufferfondet, primært skal brukes til å sikre Kirkens historiske bygninger og inventar. Kirken har enorme verdier av kulturell og historisk betydning som Fremskrittspartiet mener vi har en plikt til å bevare for kommende generasjoner. Men vi ser ingen grunn til at Kirken skal sitte på eiendommer og areal rundt om i norske kommuner som den ikke har bruk for. Dette bør etter Fremskrittspartiets mening selges ut og pengene settes på fond til den dagen stat og kirke skiller lag, samt bruke noe av midlene til vedlikehold av eksisterende bygninger.

Fremskrittspartiet har i tillegg lagt fram et eget forslag om å avvikle presters boplikt. Presteboliger er etter Fremskrittspartiets oppfatning en del av den eiendoms-masse som kan selges ut og omgjøres til finanskapital. I tillegg er boplikten for prester etter Fremskrittspartiets mening en levning fra fortiden som ikke hører hjemme i det samfunnet vi lever i i dag. For Fremskrittspartiet er det viktig at alle mennesker, uansett yrke, skal kunne slå rot og stifte sitt eget hjem uten at staten påtvinger ved lov en bestemt yrkesgruppe å bo i boliger som tilhører andre. Dersom noen prester ønsker å benytte seg av tilbudet om å bo i kommunens prestebolig, er dette selvsagt helt i orden. Men dette må være den enkeltes frie valg. Det er

helt utrolig at ikke de andre partiene også er opptatt av at prester skal ha en mulighet til å stifte sitt eget hjem, uten å måtte bo i andres bolig helt fram til pensjonsalderen. Med den utviklingen som har vært på boligmarkedet de siste årene, kan det etter hvert for mange bli tøft å komme inn på boligmarkedet i presstrøk når en har nådd pensjonsalderen.

Fremskrittspartiet er svært glad for at det er flertall for å gjøre de endringer som er skissert i forhold til Opplysningsvesenets fond. Fremskrittspartiet og representanten Simonsen fremmer mindretallsforslagene i komiteen.

Presidenten: Jan Koløy har tatt opp de forslagene som han refererte til.

Eva M. Nielsen (A): Det kunne være fristende å følge opp saksordførers glødende innlegg om boplikten for prester, men jeg tror jeg skal holde meg til saken, som handler om inflasjonsjustering av Opplysningsvesenets fond.

Da flertallet i forbindelse med budsjettet for 2002 påla Regjeringa å fremme et forslag om at grunnkapitalen i fondet skulle inflasjonsjusteres, gikk Arbeiderpartiet imot. Det er fortsatt vårt standpunkt. Vi ønsker ikke en slik inflasjonsjustering, og jeg skal begrunne hvorfor.

Vi frykter at en slik ordning kan redusere framtidig handlefrihet, at en vil kunne begrense fondets muligheter til aktivt å nyttes til kirkelige formål, og det kan føre til store svingninger i de årlige beløpene som går til Kirkens aktivitet. Dette gir grunn til bekymring siden vi allerede nå vet hvilket press som ligger i økonomien til å finansiere de stadig nye kirkelige gjøremål. Vi mener at en slik inflasjonsjustering vil svekke Kirkens muligheter og Kirkens stabilitet og økonomi. I ytterste konsekvens kan det føre til store svingninger i overføringene fra fondet til kirkelige gjøremål og skape usikkerhet omkring allerede etablerte aktiviteter i Kirken. Det kan, som nevnt i våre merknader, også berøre Kirkerådet, og det synes vi er svært uheldig. Kirkerådet er en politisk kraft i den kirkepolitiske hverdagen, og det har både behov for og rett til stabilitet rundt sin virksomhet.

Jeg synes det er merkelig at Kristelig Folkeparti vil være med på å flytte fokus bort fra fondet ved å si at inflasjonsjusteringer er viktigere enn å sikre forutsigbar drift av aktivitetene. Børssvingninger blir på en måte viktigere enn en kapitalforvaltning, som er litt mer langsiktig. Sjølsagt kan en jo tenke seg at flertallet i dag har et ønske om at Stortinget skal gå inn og finansiere mer, at staten skal ta på seg ytterligere kostnader ved Kirkens drift, men med Bondevik-regjeringens stramme budsjett har vi fra Arbeiderpartiet ikke sett det som sannsynlig. Arbeiderpartiet frykter at flertallet i dag vil svekke Kirkens muligheter for stabile økonomiske rammevilkår på flere viktige arbeidsområder og vil gå imot forslaget om å inflasjonsjustere grunnkapitalen i Opplysningsvesenets fond.

Søren Fredrik Voie (H): Innledningsvis har jeg lyst til å referere til Fremskrittspartiets representant, som var

inne på at dette med inflasjonsjustering av Opplysningsvesenets fond var et tidligere og gammelt fremskrittspartiforslag som nå endelig kunne bli vedtatt av et flertall på Stortinget. Nå har jeg lyst til å si til Fremskrittspartiets representant at det er utrolig hva man kan få vedtatt bare man er med i det rette flertallet, så det kan jo ha overføringsverdi til andre forhandlinger som er på gang i disse dager, og til andre konstellasjoner og flertall som skal skapes, også innenfor denne komiteens virkefelt i ulike andre saker.

Nå var det ikke slik at dette bare var et fremskrittspartiforslag. Tvert imot var det bortimot en enstemmig komite som ved behandlingen av budsjettet i fjor høst bad om at denne saken ble lagt frem for Stortinget, nettopp med sikte på å få en lovfesting av intensjonen om inflasjonsjustering av Opplysningsvesenets fond. Jeg synes at Regjeringen på en god måte har fulgt opp det som var stortingsflertallets ønske og intensjon, og hvor man nå har kommet tilbake til Stortinget med en begrunnelse og med konkret lovforslag om hvordan dette kan gjøres, både for å sikre at fondet opprettholder sin realverdi, og for å unngå, som Arbeiderpartiets representant var inne på, at man får store svingninger og usikkerhet omkring avkastningen av fondet. Det er det motsatte det nå legges opp til. For når man først får en inflasjonsjustering av fondet, så sikrer man at kapitalverdien beholder sin realverdi. I tillegg, når man bygger opp et bufferfond, som også er noe av intensjonen i forslaget, sikrer man faktisk at man kan inflasjonsjustere fondet uavhengig av de børssvingninger som måtte være til stede til enhver tid, og uavhengig av den verdiendring som skjer i andre verdier som fondet også måtte ha.

Beklageligvis må jeg si at jeg oppfattet det slik at Arbeiderpartiet faktisk totalt har misforstått både intensjonen og virkningen av det vedtaket som Stortingets flertall kommer til å fatte i dag.

Jeg synes dette på en god måte også følger opp Kirkens egne ønsker. Både fondets styre og Kirkerådet har faktisk anbefalt den lovendringen som nå finner sted, og som Regjeringen har fremmet forslag om, bl.a. gjennom en positiv uttalelse til det foreliggende forslag.

Dette vil også hindre mulighetene for sjonglering med fondskapitalen til alle gode formål som vi som politikere til enhver tid kan hoste opp, og som vi alltid vil ha for lite penger til å fullføre og iverksette. Med denne lovendringen hindrer vi at vekslende stortingsflertall kan gripe inn i fondets realkapital.

Jeg tror dette styrker Kirkens stilling, Kirkens muligheter og fondets muligheter på lang sikt. Jeg tror også, som saksordføreren var inne på, at med et fremtidig skille mellom kirke og stat, som noen av partiene her både ønsker og ser for seg, vil dette også på en god måte legge på plass de nødvendige forutsetninger for at dette skillet skal kunne gjennomføres på en tilfredsstillende og god måte.

Jeg må også få lov til å innrømme at jeg er noe overrasket over Arbeiderpartiets og SVs holdning, spesielt med den begrunnelse som Arbeiderpartiet fremfører her. Men det er vel kanskje her vi også får noen klare politis-

ke skillelinjer, de som ønsker å sikre Kirken og Kirkens verdier på Kirkens hånd, kontra de som ønsker å bruke disse midlene til andre gode formål.

Avslutningsvis vil jeg bare si om presters boplikt, som Fremskrittspartiet var noe overrasket over at flertallet ikke slutter seg til, at det synes jeg er en sak som de kirkelige organer og ikke minst Kirken selv får ta stilling til ut fra det ønsket som vi alle har om mer kirkelig selvstyre også på dette området.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eva M. Nielsen (A): Det må jo være uvanlig at en representant går opp og påstår at mindretallets merknader er et resultat av at man ikke har skjønnet saken. Jeg har aldri hørt det før, og jeg håper ikke at det er den type debatt komiteen legger opp til for framtida.

Jeg forbeholder meg retten til å være uenig med flertallet, til å være uenig med representanten Søren Fredrik Voie også i framtida. Det er ingen grunn til å påstå at om man er uenig med regjeringskoalisjonen, så har man misforstått saken.

Søren Fredrik Voie (H): Jeg synes det er meget hyggelig hvis Arbeiderpartiet og Arbeiderpartiets representant *ikke* har misforstått saken. Men jeg står som representant fritt med hensyn til å tolke de uttalelsene som kommer fra Stortingets talerstol. Og ut fra min tolkning av de uttalelsene som kom her, var det mye som kunne tyde på at man hadde misforstått saken.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Rolf Reikvam (SV) (komiteens leder): Det var mye rart i det forrige innlegget. Begrepene ble tydeligvis brukt om hverandre, både finanskapital og realkapital, det gikk jo tydeligvis i en smørje. Det vi her snakker om, er avkastning av finanskapitalen, og det er ingen som noen gang har antydnet at en skal gå løs på realkapitalen, dvs. gå løs på kirkegårder eller hva det måtte være, slik siste taler prøvde å antyde. Det vi gjør nå, er at vi danner et nytt prinsipp, et prinsipp som ikke gjelder for noen av de andre fondene som staten, Kirken eller hvem det måtte være, har. Vi har en handlingsregel for oljefondet, en handlingsregel der vi bruker realavkastningen av fondet. Det er riktig. Men det er en handlingsregel og ikke lovfestet som system.

Vi har etablert forskningsfond. Det finnes ingen tilsvarende regel for disse fondene om at det bare er realavkastningen som kan brukes. Hvis vi ser på det budsjettet vi skal behandle de nærmeste dagene, brukes det der vesentlig mer – jeg regner med at alle representantene regner på det – enn realavkastningen til den årlige forskningen. Og det skulle da bare mangle.

Det som flertallet her er i ferd med å vedta, er et ganske alvorlig overgrep også i forhold til fremtidige politikere. Det jeg vil si til dem som senere skal forvalte dette, er at slik skal dette forvaltes, og dere har å forholde dere

til det. Mer av avkastningen enn dette får dere ikke lov til å bruke, selv om dere skulle ønske det eller trenger disse pengene til gode kirkelige formål. Så sitter vi her nå og vedtar regler for dette. Det er ganske utrolig hvilke friheter en kan ta seg.

For Fremskrittspartiet er dette ganske utrolig. Dette er jo et forslag fra Fremskrittspartiet. Det er helt riktig, som det er sagt av saksordføreren, at dette opprinnelig var et fremskrittspartiforslag som de andre har hoppet på. Vi har fått tilsvarende forslag fra Fremskrittspartiet tidligere. Da gikk det på oljefondet, og da skulle vi grunnlovsfeste hva en kunne ta ut. Nå har de forlatt det og foreslår nå å bruke vesentlig mer enn realavkastningen av de årlige avkastninger. Så det går i rimelig surrball for Fremskrittspartiet når det gjelder avkastning og hva en kan bruke av de ulike fondene.

For oss som vil stå fritt til å vurdere avkastningen hvert år og dermed ha en politisk dragkamp i Stortinget om hvor mye av avkastningen vi skal bruke, er det hele tiden viktig å ta utgangspunkt i hvilke formål som er viktig å prioritere i dag. Hva er viktig å prioritere? Jeg går ut fra at for oss som utgjør mindretallet, er det viktig å prioritere kirkelig aktivitet, Kirkerådet, lokale menigheter og stillinger, som vi antydnet tidligere. Det er viktig, fordi det gjelder kirkelig aktivitet i dag, og ikke hva som eventuelt skal skje om 10–15 år. Den friheten vil vi ha: friheten til å vurdere. Det er ingenting som tyder på at Stortinget tidligere har misbrukt denne friheten. Man har aldri – så langt jeg har fulgt med – tatt ut avkastning som det var urimelig å ta ut og bruke. Det er, som sagt, viktig for oss å forsvare den friheten.

Når det gjelder Fremskrittspartiet, som opprinnelig var forslagsstiller, er de jo helt klare på at avkastningen, som nå er realavkastningen, og som er vesentlig mindre enn det vi kunne bruke, skal øremerkes til kirkebygg og inventar osv. – et kjempeviktig og godt forslag. Men det begrenser muligheten til å bruke avkastningen til menighetsarbeid, stillinger og kirkelig aktivitet. Det er viktig for oss, og det er flagget vi prøver å heise.

Jeg registrerer at Kristelig Folkeparti mener det er viktigere å samle seg skatter på jorden. Det er jo det vi snakker om, og det er – dersom de skal følge Skriften – ikke det viktigste. Men Skriften skal man kanskje ikke alltid følge. Vi synes ikke det viktigste er å samle seg skatter på jorden, men å bruke skattene til den aktiviteten som er viktig, og til den kirkelige aktiviteten som er viktig.

Derfor kommer vi til å stemme imot – ikke for å utnytte eller bruke fondet eller for ta ut det som er unødvendig, men vi skal stå fritt. Vi skal hvert år stå fritt til å vurdere hva som er rimelig å ta ut, og hva som er rimelig å bruke, ut fra de behovene vi har. Hvis vi har sterke kirkelige behov, hvis vi har behov for flere stillinger, hvis vi har behov for noe i forbindelse med dåpsopplegg eller hva det måtte være, kunne det vært godt å ha denne muligheten som flertallet nå tar fra fremtidige storting. Men heldigvis er vi i den situasjon at dette er en lovendring som med letthet kan endres, og jeg regner med at fremtidige storting vil gjøre det.

Arne Lyngstad (KrF): Etter å ha hørt det foregående innlegget må jeg få lov til å starte mitt innlegg med å nevne at representanten Reikvam først sa at det var et «overgrep» mot framtidige politikere. Så konkluderte han med at det var mulig å gjøre endringer også i framtiden. Det må jo bety at dette «overgrep» eventuelt er av kortere varighet – dersom en skulle bruke representanten Reikvams perspektiv på saken.

Det er riktig at denne proposisjonen er en oppfølging av et vedtak i Stortinget, og således har Regjeringen fulgt opp stortingsflertallets ønske. Når Kristelig Folkeparti har vært med på dette, er det ganske enkelt fordi vi har betraktet og fortsatt betrakter Opplysningsvesenets fond som Kirkens eiendom, og der stortingspolitikere skal være forsiktige med å ta i bruk kapitalen. Ut fra et slikt perspektiv mener vi at avkastningen dermed må gå til kirkelige formål, og brukes til det.

Dette vedtaket fattes nettopp fordi stortingsflertallet har vist interesse for å ta i bruk dette fondet for å finansiere kirkelige formål som det etter min mening strengt tatt har vært statens oppgave å finansiere, f.eks. stillinger innenfor Den norske kirke. Tidligere har det ikke vært finansiert stillinger i Den norske kirke over dette fondet. Det gjør flertallet denne gangen, og det fører til at det er behov for å sikre grunnkapitalen i dette fondet.

Når det her er snakk om å «samle seg skatter på jorden», er det nettopp for å legge til rette for en framtidig forvaltning til Kirkens beste. Selv om en del aktive politikere ønsker å bruke friheten til å ta i bruk dette, er jeg veldig opptatt av at en her legger til en *jevn* avkastning. Og det skal vi få til gjennom å bygge opp et bufferfond som kan motvirke svingningene. En vil dermed få en forutsigbarhet i avkastningen og det som Kirken kan bruke, og også det som skal gå til kirkelige formål.

Dette vedtaket er regelrett et resultat av det politiske presset og den politiske interessen det har vært for å ta i bruk Opplysningsvesenets fond som en finansieringskilde i større grad for kirkelig virksomhet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rolf Reikvam (SV): Det er jo ikke eiendomsretten til fondet vi diskuterer. Den debatten skal vi ta når den blir aktuell. Når vi skal skille stat og kirke, skal vi ta den debatten, og jeg regner med at vi skal kunne enes om det. Jeg ser ikke noen problemer med det. Det er ikke det som er problemet.

Jeg reagerer veldig sterkt på én ting. Det blir delvis fremstilt som om en tidligere har brukt av disse fondsmidlene til ikke-kirkelig aktivitet. Det er riktig at vi har foreslått å opprette stillinger. Men for meg er det midt i kjernen av den kirkelige aktivitet at vi tar av avkastningen for å opprette noen diakonstillinger. Det må jo være midt i kjernen av det aktive menighetslivet ute på lokalplan. Hvis ikke det er kirkelig aktivitet, hvis ikke Kristelige Folkeparti definerer det som kirkelig aktivitet, vil jeg gjerne vite hva som er kirkelig aktivitet for Kristelig Folkeparti. Jeg kan ikke se at disse midlene på ett eneste

punkt er brukt til noe annet enn kirkelig aktivitet, som er rettet inn mot Kirken.

Forslaget fra Fremskrittspartiet som ligger her i dag, får ikke flertall. De ønsker å bruke avkastningen bare til gamle kirkebygg og inventar – som er viktig, for all del. Da kan en selvsagt diskutere om dette er kirkelig aktivitet. Men slik som dette er bevilget tidligere, og slik som vi har stått på tidligere, så har dette gått midt inn i den kirkelige aktivitet – akkurat det fondet skal brukes til. Så kan man slå seg på brystet og si at dette burde jo vært finansiert på en annen måte. Men da velger jeg å si at tross alt er det viktigere at en får disse femten, åtte, ni eller ti stillingene enn å si at det egentlig skulle vært gjort på en annen måte. Men når det ikke blir gjort på en annen måte, så gjør vi ikke det. Da velger jeg å si: Dette er viktig, og dette gjør vi. Det vil jeg gjerne at representanten kommenterer.

Arne Lyngstad (KrF): Representanten Reikvam har full mulighet til å finansiere slike stillinger over statsbudsjettet hvis representanten Reikvam vil. Det ville ikke representanten Reikvam ved siste års budsjettbehandling. Da tok han fra kirkelige formål og overførte det til studiefinansiering. Og så sier han: Vi lesset disse stillingene over på Opplysningsvesenets fond. Det er også en form for finansiering, og det er den bruken – å tillegge fondet nye formål – som gjør at fondet får oppgaver som avkastningen ikke kan dekke. Dermed kommer det et press for å ta i bruk mer av avkastningen, og dermed også finanskapitalen. Det er den utviklingen som dette er med på å hindre, ved at en sier at avkastningen skal brukes til å bygge opp fondet framover ved hjelp av inflasjonsjustering. Så bygger vi opp et bufferfond, og vi legger ikke nye oppgaver til fondet. Representanten Reikvam kan opprette så mange stillinger han vil hvis han er villig til å prioritere på statsbudsjettet.

Eva M. Nielsen (A): Dette begynner å bli artig!

Til representanten fra Kristelig Folkeparti vil jeg referere hva som ble sagt i sted, nemlig at denne saken som vi nå debatterer, er kommet opp fordi det har vært et politisk press for å ta i bruk mer av fondet til kirkelige formål. Fondet er jo rettet inn mot kirkelige formål. Forskjellen er at Stortinget ønsker å ta ut mer til kirkelige formål. Jeg synes det blir så små nyanser her at jeg har lyst til å spørre representanten fra Kristelig Folkeparti: Finnes det en annen dagsorden enn den som er i denne saken? Er det en skjult dagsorden? Eller er det slik at Kristelig Folkeparti nå ønsker å bruke fondet til noe annet enn til kirkelige formål? Det kunne en få inntrykk av.

Arne Lyngstad (KrF): Nei, det er ingen skjult dagsorden. Det går regelrett på det at en mener at fondet skal beholde kapitalen, og at en skal bygge opp fondet videre til også å kunne ta på seg kirkelige forpliktelser i framtiden. Men det må ikke brukes fra Stortingets side til å unndra seg det som har vært finansiert og oppfattet som statlige finansielle forpliktelser inntil i dag. Hele dragkampen og diskusjonen om Opplysningsvesenets fond de

siste år har dreid seg om at det har vært et ønske på Stortinget i den forrige stortingsperioden om å legge nye oppgaver til fondet som det strengt tatt var vanskelig å finansiere ved hjelp av en jevn bruk av fondet.

Resultatet blir, hvis en ikke legger til rette for et bufferfond og et jevnt uttak, at vi får svingninger i den kirkelige aktiviteten, avhengig av børskursen.

Det er det vi vil unngå gjennom å legge opp til inflasjonsjustering av fondets grunnkapital, finanskapital – et bufferfond, og så har en uttak på det. Vi sier ikke at det ikke går til kirkelige formål. Problemet er bare at på statsbudsjettet unndrar en seg det finansielle ansvaret for Kirkens drift. Det synes jeg er det triste ved denne debatten.

Rolf Reikvam (SV): Hva som er trist ved denne debatten, kan vi som sagt diskutere – og at vi unndrar oss finansiering, som om noen har vært flinkere til å finansiere Kirken enn det andre har vært.

Vi sliter alle sammen med prioriteringer, det vet vi. Og jeg er ganske overbevist om at de aller fleste partier ville bevilge mer til ulike formål, også til deler av den kirkelige aktiviteten. Men så er det slik at vi ikke alltid klarer det, og så sier vi at vi vil ha den friheten og ikke legge det båndet på oss selv som er slik at vi ikke kan opprette ti diakonstillinger hvis det plutselig er viktig. Og det er jo det Kristelig Folkeparti nå sier, at det å samle seg skatter, det å bygge opp fond og det å sikre alt dette får være underordnet. Det er jo det de sier, for det går foran alt.

Det som går foran alt, er å inflasjonsjustere fondet. Det betyr at med en prisstigning på 3 pst. holdes det tilbake 3 pst., og så skal vi i tillegg starte med å bygge opp et bufferfond som i fremtiden kan ta toppene på eventuelle svingninger. Hva skal da være igjen til kirkelig aktivitet, som tross alt burde være det viktigste for i alle fall Kristelig Folkeparti og SV – og slike gode partier? Hva skal være igjen de nærmeste årene til Kirkerådet, til eventuelle stillinger eller hva det måtte være? Det synes jeg Kristelig Folkeparti også bør svare på, ikke bare fortelle oss alle sammen at vi unndrar oss vårt ansvar ved ikke å bevilge nok penger på statsbudsjettet. Det gjør ingen av oss. Vi bevilger ikke nok penger på statsbudsjettet til alle gode formål. Så det er ikke spesielt for oss, det gjelder like mye for Kristelig Folkeparti. Men hvorledes skal vi klare å finansiere gode aktiviteter innenfor Kirken? Det er det spørsmålet som Kristelig Folkeparti burde prøve å svare på og ikke stikke unna hele tiden.

Arne Lyngstad (KrF): Representanten Reikvam skal ha ros for at han nå er kommet ned til det som saken dreier seg om, nemlig evnen til å prioritere. Og her er jeg helt enig med representanten Reikvam: Vi har store utfordringer i forhold til å prioritere rett også innenfor statsbudsjettet. Og det jeg synes representanten Reikvams innlegg avslørte ganske godt, er at viljen og evnen til å prioritere antakeligvis også er forskjellig mellom de politiske partier. I Kristelig Folkeparti er vi fornøyd med å ha lagt fram et statsbudsjett som klarer å prioritere

dåpsopplæring, å starte på det. Og i årene framover blir den store utfordringen å finansiere en reform for dåpsopplæring. Jeg håper at også SV skal være med på det uten å henvise det til Opplysningsvesenets fond.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Kent Inge Stenberg Ryen (Sp): Det er alltid gøy med temperatur i debatter. Nå er jeg redd Bjørn Wirkola har hoppet ferdig for denne gang, og at det er nestemann sin tur.

Departementets lovforslag går i korthet ut på å lovfeste et krav om at kapitalen til Opplysningsvesenets fond skal inflasjonssikres. Et bufferfond skal bygges opp for å sikre inflasjonsjusteringene og betalingen av fondets utgifter. Hensikten er å sikre fondets realverdier, og dette støtter Senterpartiet.

Lovfestet inflasjonssikring og oppbygging av et bufferfond betyr bindinger i de kommende år, og dette innebærer at en ikke planlegger bruk av avkastningen før et bufferfond er bygd opp. Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener lovforslaget kan føre til store svingninger i de årlige beløp som går til kirkelig aktivitet. Senterpartiet vil understreke at når et bufferfond er bygd opp, vil forutsigbarheten for de årlige beløp til Kirkens organer bli langt større. I påvente av at bufferfondet er bygd opp, må Kirken sikres gjennom de ordinære budsjetter. Senterpartiet har merket seg hva Kirkerådet selv sier i høringsuttalelsen til lovforslaget, og det er jo noe som kan tillegges vekt:

«Fondet har en langsiktig karakter, og et styrende prinsipp for forvaltningen må være at verdien av fondets aktiva ikke svekkes. Verdien i fondet må minst utvikles i tråd med pris- og kostnadsindeksen.»

Dette mener Senterpartiet blir ivarettatt i departementets lovforslag, og vi støtter derfor innstillingen slik den foreligger.

Jan Koløy (FrP): Det har vært reist innvendinger mot dette med å sikre fondet. En bør kanskje tenke litt på den historien som ligger bak dette fondet – helt fra 1200-tallet, reformasjonen og 1500-tallet, som at klostergods og bispegods ble lagt inn under Kongen og forskjellig annet. Dette er det viktig å sikre i forhold til oppbyggingen av den kirken som Fremskrittspartiet står for i det norske samfunn. Vi vil ikke skusle vekk de verdiene som har blitt oppsamlet. Om disse er skatter på jord, så er vel kanskje noe av Kirken for å skaffe seg skatter i himmelen også. Jeg tror ikke at vi i Fremskrittspartiet har noe dårligere syn på dette enn andre – helst bedre, vil jeg påstå.

Dersom en også ser historisk på realverdiene i fondet, framgår det i saken – dersom en ser litt dypt i det – at fra 1957 til 1990 har realverdien i dette fondet gått ned. Og dersom en ser på dem som har styrt i dette tidspunktet, forstår vi godt at det går ned. Og det vil vi ikke være med på videre. Vi vil sikre den formuen som ligger der, og som er Kirkens eiendom.

Når det gjelder dette med å samarbeide om budsjett, som har vært nevnt her tidligere i debatten, vil Frem-

skrittspartiet samarbeide, men vi samarbeider ikke om de smulene som er lagt fram til nå.

Inge Lønning (H): Når to hunder slåss om et bein, er det alltid fristende for en tredje å kaste seg innpå, hvis man tillater den uærbødige sammenligningen.

Det var det litt høytempererte replikkordskiftet mellom Kristelig Folkeparti og SV som fikk meg til å ønske å forsøke å bidra til en mulig oppklaring. Jeg tror aldri det har vært uenighet – i hvert fall ikke i fagkomiteen, så langt jeg kan minnes – om at fondet kan brukes til kirkelige formål. Det er på en måte å speilvende problemstillingen, for det som ligger i Grunnlovens paragraf om Opplysningsvesenets fond, er jo en avgrensning som tilsier at det ikke kan brukes til andre formål enn kirkelige formål. At det kan brukes til kirkelige formål, har ingen noensinne vært i tvil om. Derimot kan man selvfølgelig ha ulike vurderinger av hvor langt man skal tøy begrepet «kirkelige formål», og hvordan man historisk skal tolke det i forhold til de formuleringene som er brukt i Grunnloven § 106. Men det jeg har vanskelig for å forstå, er at det kan være noen saklig begrunnet uenighet om den argumentasjonen som Regjeringen har lagt til grunn når den fremmer dette forslaget, nemlig at de seneste års erfaringer med svingningene i kapitalmarkedet tilsier at det er nødvendig å legge inn sikringsmekanismer mot at det beløp som måtte stå til rådighet, skal svinge opp og ned i takt med svingningene i kapitalmarkedet. Dette problemet er av ny dato, for dette problemet henger selvfølgelig sammen med at Opplysningsvesenets fond tidligere i det alt vesentlige har ligget i fast eiendom, mens det i dag på grunnlag av stortingsvedtak er pålagt regjeringen å sørge for at denne faste eiendom i størst mulig utstrekning selges, og at verdien da kapitaliseres. Når så er tilfellet, og når Stortinget med åpne øyne har gjort dette, kan jeg ikke skjønne at det kan være noen grunn til å anfekte det resonnement som Regjeringen har lagt til grunn i sitt forslag om å opprette et bufferfond.

Debatten om bruken av Opplysningsvesenets fond er vel når det kommer til stykket, en parallell til debatten om bruk av avkastning, eventuelt fondsmidler, av andre lignende fond. For å ta et nærliggende eksempel: Fondet for forskning og nyskaping er en moderne oppfinnelse som ikke har røtter som Opplysningsvesenets fond. Men hele begrunnelsen for fondskonstruksjonen i dag fra Stortingets side har jo vært at avkastningen fra disse midlene skal komme i tillegg til det som er statens ordinære forpliktelser når det gjelder å finansiere forskning, ikke at det skal inngå så å si som et grunnlag for Finansdepartementets beregninger, slik at tilskuddet til forskningen blir nøyaktig like stort som det ville ha blitt uten at fondet eksisterer.

Og hvis jeg oppfattet komitelederens innlegg, er det på det punkt han ikke reserverer seg, og hvor han etter mitt skjønn burde reservere seg, fordi konsekvensen av et tut og kjøp-prinsipp som går ut på at Stortinget til enhver tid kan saldere de årlige budsjettene ved å ta det man finner nødvendig fra Opplysningsvesenets fond for å dekke forskjellige kirkelige formål, vil være at man egentlig be-

trakter hele fondet som en del av de midler som står til rådighet for Finansdepartementet, og at eksistensen av Opplysningsvesenets fond ikke innebærer at Kirkens aktivitet tilgodeses utover det som er statens alminnelige forpliktelse i henhold til vår nåværende statskirkeordning. Det er der jeg har litt vanskelig for å skjønne tankegangen, at man av godvilje for Kirken og Kirkens formål mener å hjelpe Kirken ved at man i realiteten tar av de midlene som er øremerket på en helt spesiell måte, for å dekke opp de behov som Stortinget som bevilgende myndigheter er forpliktet til å dekke opp på egen maskin.

Rolf Reikvam (SV): Denne debatten begynner å bli både morsom og spennende. Det blir vel ofte slik når folk som ikke har deltatt i debatten tidligere, kommer inn og skal prøve å oppklare eventuelle misforståelser eller hva det måtte være, for det som Inge Lønning prøver å oppklare, er jo noe som det ikke har vært noen uenighet om på noe som helst område. Jeg er ikke sikker på om jeg forstod hva som var poenget med å prøve med den oppklaringen.

Så reagerer jeg veldig sterkt på noe av det som representanten Inge Lønning sier. Han beskriver Stortinget som «tut og kjøp». Det finnes ikke grunnlag i noe av det som har skjedd tidligere når det gjelder disponeringen av avkastningen av dette fondet, som skulle tilsi at Stortinget har drevet med «tut og kjøp», eller at de i fremtiden skal drive med «tut og kjøp». Det er skikkelige og grundige vurderinger som ligger til grunn. Den måten å beskrive saksbehandlingen på, måten vi jobber på her i Stortinget, reagerer jeg veldig sterkt på.

Og så har Inge Lønning åpenbart ikke forstått hva som er problemet. Det å bygge opp et bufferfond er greit nok, men det er jo ikke det som er saken. Det som er saken, er om vi får vi får bygge opp et bufferfond, først skal inflasjonsjustere og så bygge et bufferfond, og så kan vi eventuelt bruke noe til noe annet som måtte være kirkelig aktivitet. Det som er poenget, er at når vi først skal inflasjonsjustere – eventuelt 3 pst. inn i fondet og så sette 2 pst. inn i et bufferfond – hva er det da igjen til kirkelig aktivitet? Å bygge bufferfond kan vi godt gjøre. Det er ikke det vi diskuterer. Det er godt mulig at vi skal gjøre det, men det får vi ta under den årlige budsjettbehandlingen. Men å fastsette her og nå at vi skal inflasjonsjustere, er jo det som er saken, og det har åpenbart ikke Inge Lønning fått med seg, så han burde ha kikket gjennom innstillingen før han løp inn her i salen.

Så har jeg et spørsmål til som står åpent når det gjelder dette fondet. Den siste tiden har vi sett at festeavgiftene har økt dramatisk. Vi har eksempler på at fondet har pålagt Kirkelig Fellestråd en økning på 300 pst. i festeavgiften for kirkegårdene, og så er utgangspunktet at det skal være samsvar mellom festeavgiften og markedsverdien på en kirkegård. Jeg har ofte undret meg på hva markedsverdien er på en kirkegård. Men i alle fall har noen funnet ut at det er en bra markedsverdi, og at de da kan øke festeavgiften. Det som da skjer, er at i tillegg til dette trekker de inn til fondet fra de lokale menighetene ved å øke festeavgiftene, og så inflasjonsjusterer vi fon-

det. Hva skal det da bli igjen til kirkelig aktivitet ute i menighetene? Det undrer meg, og det burde også andre andre enn meg.

Inge Lønning (H): Jeg setter pris på at komiteens leder alltid er villig til å belære folk – og setter stor pris på det.

Nå er det jo en gang slik at praktisk talt alle fond og legater i dette land som er blitt til i nyere tid – det gjelder ikke Opplysningsvesenets fond som går så langt tilbake i tiden – har statutfestede bestemmelser om inflasjonsjustering. Det er en nesten selvfølgelig del av det å etablere fond. Hvis man ikke har slike sikringsmekanismer, vil jo fondets relative verdi nesten uunngåelig forringes. Man må gjerne besvære seg over folkelige uttrykk som «tut og kjø», men jeg synes nok at det man foretok seg ved budsjettsalderingen i fjor fra komiteflertallets side, var å tøyne strikken urimelig langt når det gjelder å disponere midler som i praksis – hvis dette så å si skulle bli regelen – ville føre til at man ville spise opp ikke bare avkastningen av fondene i sin helhet, men også spise av fondskapitalen. Det som skjer hvis man ikke er villig til å inflasjonssikre et fond, er at man allerede i utgangspunktet aksepterer å spise av fondskapitalen. Det er den reelle situasjon, fordi man da har forbeholdt seg handlefrihet til enhver tid – handlefrihet til å bruke midler på en slik måte at realverdien av fondskapitalen synker.

Det ble nevnt i replikkordskiftet i stedet spørsmålet om det er en annen agenda i tillegg til den som ligger i forslaget, og i komiteinnstillingen. Det ble brukt et uttrykk som skjult agenda. Så langt jeg kan gjenkjenne dette fra tidligere debatter i forrige stortingsperiode, er dette en helt åpen agenda. Den ble senest satt opp da man behandlet meldingen «Børs og katedral» fra den forrige regjeringen hvor spørsmålet om Opplysningsvesenets fond spilte en helt sentral rolle, og hvor det var en helt klar politisk uenighet i Stortinget. Så dette er ingen skjult agenda; det er en helt åpen agenda, at det er ulike syn på hvorledes dette rettslig og historisk henger i hop. Det ene uttøypunkt på skalaen er de som i likhet med den forrige regjering mener at dette er statseendom, punktum, og kan forvaltes på samme måte som all annen statseendom. Den andre ytterlighet er den oppfatning at dette er kirkelig eiendom, og derfor ligger det veldig sterke begrensninger på den politiske handlefrihet.

Jeg tar ikke standpunkt i den diskusjonen, for det er en meget komplisert diskusjon. Men jeg vil bare konstatere at det er underlig hvis fagkomiteen ikke har hukommelse nok til å huske tilbake til forrige stortingsperiode og til behandlingen av meldingen om Kirkens økonomi, for det er jo det dette dreier seg om.

Presidenten: Rolf Reikvam har hatt ordet to ganger før og får ordet til en kort merknad.

Rolf Reikvam (SV): Bare to korte presiseringer.

Vi diskuterer ikke eiendomsretten til fondet. Det ligger utenfor denne debatten, og det er helt uinteressant i forhold til disponeringen av dette fondet. Det er ingen i

denne sal som har foreslått å disponere avkastningen på en måte som er i strid med dagens grunnlov. Det er det overhodet ikke foreslått noen gang, så det er ikke et debatttema – slik at det er presisert.

Det er heller ingen i denne sal som har antydnet at om vi ikke ønsker å inflasjonsjustere, så skal vi tære på fondskapitalen. Men det vi har sagt, er at vi hvert år skal kunne stå fritt til å vurdere hvor mye vi trenger å bruke for å holde et godt aktivitetsnivå. Det er det vi foreslår!

Presidenten: Inge Lønning har hatt ordet to ganger før og får ordet til en kort merknad.

Inge Lønning (H): For å avrunde i all vennskapelighet: Jeg vil anbefale komiteens leder at han i fremtiden ikke bruker Majestetens flertall og snakker om hva «vi» diskuterer. Det ville være en fordel, tror jeg, om alle i denne salen nøyer seg med å presisere hva de selv diskuterer. Jeg registrerer at representanten Reikvam diskuterer litt andre ting enn det jeg og andre har diskutert. Det er det vel formodentlig full frihet til i nasjonalforsamlingen, så i fremtiden bør vel enhver nøye seg med å presisere hva vedkommende selv diskuterer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 17)

S a k n r . 3

Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) (Innst. O. nr. 1 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 91 (2001-2002))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 18)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget skal votere i sakene nr. 1–3.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har representanten Harald Espelund på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Simonsen satt fram forslagene nr. 1–4, som er inn tatt i innstillingen.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak til

A .
L o v

om folkehøyskoler (folkehøyskoleloven)

§ 1 Formål

Lovens formål er å bidra til at det kan opprettes og drives folkehøyskoler i Norge. Folkehøyskole må være med i skolens navn, og bare skoler som er godkjent etter denne lovs § 2 kan bruke folkehøyskolenavnet, jf. § 7 andre ledd.

Folkehøyskolens formål er å fremme allmenndanning og folkeopplysning. Den enkelte folkehøyskole har ansvar for å fastsette verdigrunnlag innenfor denne rammen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 2 *Vilkår for tilskudd*

Departementet godkjenner en skole for tilskudd. For å få tilskudd, må følgende vilkår oppfylles:

- a. Skolen skal være eksamensfri.
- b. Skolen skal ha internat som en integrert del av læringsprogrammet.
- c. Skolen skal ha minst 35 elever årlig i gjennomsnitt over fire år, jf. § 7 andre ledd.
- d. Skolen skal ha minst ett langkurs som varer minimum 16,5 uker, og minst 50 prosent av den samlede virksomheten skal bestå i langkurs, jf. § 7 andre ledd.
- e. Skolen skal ha en rektor som er pedagogisk og administrativt ansvarlig leder.
- f. Skolen skal ha et styre som er det øverste ansvarlige organ. Eieren av skolen fastsetter sammensetningen av styret. Elever og tilsatte skal være sikret representasjon, og skal selv velge sine representanter. Representantene skal ha tale-, forslags- og stemmerett på styremøtene. Styret skal føre tilsyn med skolens drift, og tilsette og si opp skolens personale.
- g. Hver skole skal ha et elevråd. Styret fastsetter utover dette hvilke råd og organer som er nødvendige for å sikre demokratiske rettigheter og forsvarlig drift.
- h. Skolen skal utarbeide prosedyre for selvevaluering og kvalitetsutvikling som sikrer de tilsatte og elever medvirkning. Det skal utarbeides en årlig selvevalueringssrapport som skal være offentlig tilgjengelig.
- i. Skolen skal utarbeide dokumentasjon over elevenes læringsprogram og deltakelse. Dokumentasjonen må være utformet slik at den gir grunnlag for vurdering av realkompetanse inn mot utdanningssystem og arbeidsliv.

Presidenten: Til § 2 foreligger det to avvikende forslag, forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen.

Forslag nr. 1 lyder:

«§ 2 a skal lyde:

Skolen skal være et supplement til det kompetansesigende utdanningssystemet. Fag og pensum bestemmes av skolen selv.

§ 2 i nytt tredje punktum skal lyde:

Dokumentasjonen skal omfatte en vurdering av eleven ved avslutning av alle kurs.»

Forslag nr. 2 lyder:

«§ 2 f nytt sjette punktum skal lyde:

Styret velger selv pedagogisk og administrativ ledelsesform.»

Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen har dessuten varslet at de går imot bokstav e.

V o t e r i n g :

1. Ved alternativ votering mellom de respektive bokstaver i komiteens innstilling til § 2 og forslagene fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen bifaltes komiteens innstilling med 57 mot 12 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.07.27)
2. Komiteens innstilling til § 2 bokstav e bifaltes med 57 mot 12 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.07.54)
3. Komiteens innstilling til de øvrige bokstaver i § 2 første ledd bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 3 *Bortfall av tilskudd*

Dersom et vilkår for tilskudd ikke lenger oppfylles, faller skolens rett til tilskuddet bort.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 4 *Tilskuddsmodell*

Tilskuddet består av tre elementer: basistilskudd, tilskudd per elev og tilskudd til husleie.

Departementet fastsetter tilskuddsmodellen i forskrift. Tilskuddet justeres årlig i takt med kostnadsutviklingen. Tilskuddet forvaltes av departementet eller den departementet delegerer myndigheten til.

Presidenten: Til § 4 første ledd foreligger et avvikende forslag, nr. 3, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen. Forslaget lyder:

«§ 4 første ledd skal lyde:

Tilskuddet består av to elementer; basistilskudd og tilskudd pr. elev.»

V o t e r i n g :

1. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 4 første ledd og forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen bifaltes komiteens innstilling med 57 mot 12 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.08.38.)
2. Komiteens innstilling til § 4 annet ledd bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 5 *Organ for behandling av disiplinærsaker. Klageadgang*

Styret skal etablere et organ for behandling av disiplinærsaker. Elever kan klage på organets vedtak i disiplinærsaker til styret for skolen.

Et mindretall i styret kan klage på vedtak i styret. I saker som gjelder skolens verdigrunnlag og mål er skoleier klageinstans, og i forvaltningssaker er departementet eller den departementet utpeker klageinstans.

Reglene i kapittel IV, V og VI i forvaltningsloven gjelder ved klagebehandlingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 6 *Forskrifter*

Departementet kan gi nærmere forskrifter om kursordning, internat, kvalifikasjonskrav for undervisningspersonalet og kontroll.

Presidenten: Til § 6 foreligger et avvikende forslag, nr. 4, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen. Forslaget lyder:

«§ 6 skal lyde:

Departementet kan gi nærmere forskrifter om kursordning, internat og kontroll.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 6 og forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen bifaltes komiteens innstilling med 57 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.09.20.)

Videre var innstillet:

§ 7 *Ikrafttredelse og overgangsregler*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Dispensasjoner gitt med hjemmel i lov 8. juni 1984 nr. 64 om folkehøgskolar § 3 tredje ledd fortsetter å gjelde.

§ 8 *Opphevelse av andre lover*

Fra det tidspunkt loven trer i kraft, oppheves lov 8. juni 1984 nr. 64 om folkehøgskolar.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

B .

Stortinget ber Regjeringa fremje forslag om arbeidsmiljøforesegner for elever i folkehøgskolen.

Presidenten: B blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Jan Koløy på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen satt fram forslagene nr. 1 og 2.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak med sikte på å avvikle presters boplikt.»

Forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringar i lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond

I

I lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond vert det gjort følgjande endringar:

§ 5 nytt tredje ledd skal lyde:

Kapitalen skal sikrast mot inflasjon.

Presidenten: Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 44 mot 25 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.10.36)

Videre var innstillet:

§ 6 skal lyde:

Avkastinga frå fondet skal først brukast til å inflasjonssikre kapitalen og dekkje fondet sine utgifter. Kapitalen skal inflasjonssikrast ved at det av avkastinga frå fondet kvart år vert sett av eit beløp til kapitalen som svarer til inflasjonen dette året. Ut over dette kan avkastinga leggjast til kapitalen eller til disposisjonsfond og givast til kyrkjelege formål etter nærare avgjerd av Kongen.

II

Lova vert sett i verk på det tidspunkt Kongen fastset.

Presidenten: Presidenten vil her først la votere over forslag, nr. 1, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen til nytt tredje punktum. Forslaget lyder:

«§ 6 nytt tredje punktum skal lyde:

Inflasjon måles ved bruk av Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks og for hele kalenderåret.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen ble med 46 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.07.)

Presidenten: Det voteres så samlet over § 6 samt II.

Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 42 mot 26 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.11.33.)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti også her vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes med 41 mot 28 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.01.)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven)

I

I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) gjøres følgende endringer:

§ 13-2 fjerde ledd skal lyde:

Reglene i første og andre ledd får anvendelse i den grad de ikke kommer i konflikt med lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdelsesloven) og Overenskomst om innføring av visse ensartede regler om arrest i luftfartøyer av 29. mai 1933.

§ 14-3 første ledd skal lyde:

Den som gir uriktige eller ufullstendige opplysninger når han melder et luftfartøy til registrering eller begjærer det slettet i registeret, eller når han søker om tillatelse etter § 3-2 annet ledd straffes med bøter eller med fengsel inntil 6 måneder.

§ 14-23a første ledd nr. 1 skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt

1. utfører transport uten nødvendig gyldig lisens utstedt i medhold av EØS-avtalen vedlegg XIII nr. 66 b Rådsforordning (EØF) nr. 2407/92 om lisenser til *luftfartsselskaper*, ikke oppfyller kravet til forsikring i artikkel 7 i forordningen, eller ikke innhenter en forhåndsgodkjenning i samsvar med artikkel 10 i forordningen.

Overskriften til kapittel XVI skal lyde:

Særlige regler om gjennomføring av EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen

Overskriften til § 16-1 skal lyde:

Forskriftsfullmakt – EØS-avtalen

§ 16-1 første ledd skal lyde:

Kongen kan gi forskrifter om gjennomføring av EØS-avtalen på luftfartens område, herunder regler om krav om lisens, markedsadgang (anbud for regional luftfart), tidsluker, takster og rater i lufttrafikk, erstatningsordning ved nektelse av ombordstigning i regelbundet luftfart, harmonisering av tekniske krav og administrative fremgangsmåter, fraktflygning og om deling av setekapasitet mellom luftfartsselskaper.

Ny § 16-2 skal lyde:

§ 16-2 Forskriftsfullmakt – EFTA-konvensjonen

Departementet kan gi forskrifter om gjennomføring av EFTA-konvensjonen av 21. juni 2001, med senere endringer, på luftfartens område.

Regler gitt i medhold av første ledd skal gå foran lovens alminnelige bestemmelser.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 4

Referat

1. (9) Lov om endringer i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) og lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer (familievernkontorloven) mv. (Ot.prp. nr. 9 (2002-2003))
2. (10) Forslag fra stortingsrepresentantene Jens Stoltenberg og Hill-Marta Solberg om lov om endring i lov 22. mai 1998 nr. 30 om offentliggjøring av politiske partiers inntekter. (Omfatter også støtte til politiske partiers fylkes- og kommuneorganisasjon) (Dokument nr. 8:10 (2002-2003))
3. (11) Lov om endring i lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr (Ot.prp. nr. 7 (2002-2003))
4. (12) Lov om endringer i rettergangslovgivningen mv. (elektronisk kommunikasjon med domstolene mv.) (Ot.prp. nr. 8 (2002-2003))
Enst.: Nr. 3 og 4 sendes justiskomiteen.
5. (13) Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvis-ten mellom Kommunalansattes Fellesorganisasjon og Servicebedriftenes Landsforening i samband med tariffrevisjonen 2002 (Ot.prp. nr. 10 (2002-2003))
Enst.: Sendes kommunalkomiteen.

Møtet hevet kl. 14.15.
